

Łódź, 04.06.2022

Kultura g/Głuchych w przestrzeni akademickiej

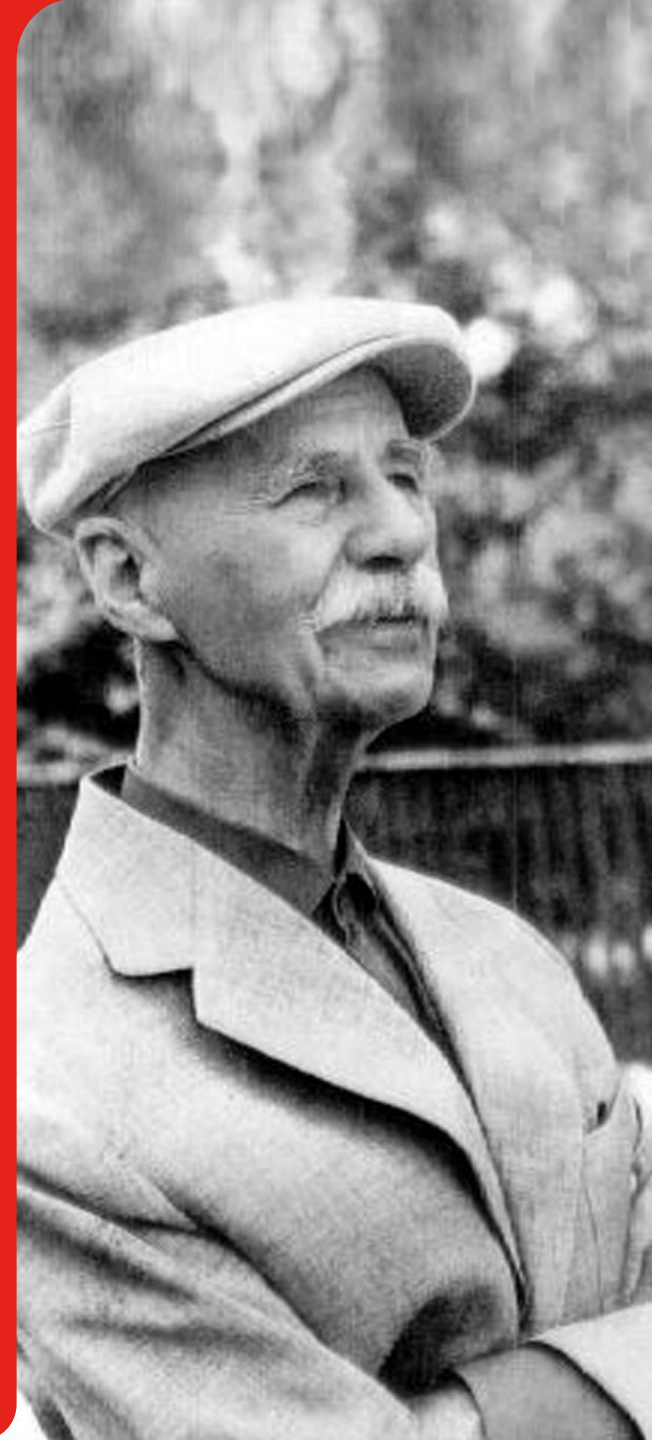
Krótki poradnik. Część 1

W zrozumieniu niepełnosprawności najważniejsza jest świadomość

- na czym polega niepełnosprawność,
- jak funkcjonują osoby z niepełnosprawnościami (bariery w funkcjonowaniu),
- jaki jest ich świat społeczny,
- co musisz wiedzieć, aby traktować ich z szacunkiem, jako pełnosprawnych członów społeczeństwa (bo takie jest ich prawo konstytucyjne i obywatelskie).

W wolności najważniejsza jest jej świadomość

prof. Tadeusz Kotarbiński

Stereotypy myślowe o g/Głuchych

- Osoby niesłyszące to głuchoniemi
- Głusi rozumieją język polski pisany
- Wszyscy Głusi posiadający urządzenia takie jak implanty i aparaty słuchowe, rozumieją język polski
- Język migowy jest uniwersalny, każdy na świecie go rozumie
- Głusi są upośledzeni umysłowo
- Głusi są nadwrażliwi wzrokowo i dotykowo
- Wszyscy Głusi potrafią czytać z ust.

FAKTY

Język (1)

Język jest systemem, który determinuje nasze poznanie siebie, świata i zrozumienie naszej roli społecznej.

Buduje też tożsamość społeczną, poczucie przynależności do grupy, społeczeństwa, kręgu kulturowego.

„Kąpiel językowa” – kolebka/środowiskowo, w którym dorastamy, socjalizujemy się, budujemy kody kulturowe, uczymy się pojęć i abstrakcji, kontekstu.

*„Nie ma nic lepszego niż język,
Który jest łącznikiem życia społecznego,
Kluczem do wiedzy, organem prawdy i rozsądku”*

EZOP

**Zobacz film na Youtube – krótki materiał
o kształtowaniu świata dzieci głuchych**

Język (2)

Nasze „kąpiele językowe” są odmienne bo posługujemy się innym językiem, inną symboliką inaczej komunikujemy się.

Więc najistotniejszą barierą w przypadku osób niesłyszących jest komunikowanie się ze społeczeństwem, co utrudnia/uniemożliwia rozwój kulturowy, umysłowy, światopoglądowy taki jaki znamy.

*„Nie ma nic lepszego niż język,
Który jest łącznikiem życia społecznego,
Kluczem do wiedzy, organem prawdy i rozsądku”*

EZOP

**Zobacz film na Youtube – krótki materiał
o kształtowaniu świata dzieci głuchych**

Głusi mają swój język, jest to Polski Język Migowy (PJM) – jest to naturalny system językowy dokładnie taki sam jak język polski.

Ale nie jest z nim tożsamy.

Język polski jest dla nich językiem obcym, tak jak dla osób słyszących język np. angielski.

PJM jest językiem żywym, naturalnym, rozwijającym się tak jak każdy inny język, którym posługują się społeczeństwa w obrębie swojej kultury.

Posiada swoją gramatykę skoncentrowaną na obrazie i jego symbolice

Występują w nim wszystkie zjawiska językowe, pojawia się nowe terminy inne zanikają, funkcjonują slangi, dowcipy.

Głusi na całym świecie mają swoje języki migowe – więc są to języki obce.

Język (3)

PJM – jest językiem, który kształtuje osoby Głuche, odmienne pojęcia abstrakcji, kontekstu budują odmienne postrzeganie świata i wzajemnych relacji. Język Migowy zatem tworzy odrębną Kulturę, czyli systemem norm obyczajów, specyficznych cech.

Ale świat osób niesłyszących jest bardzo różnorodny, związany z tym jaki jest ich ubytek słuchu, kiedy go utracili i jak uczyli się funkcjonować w świecie.

Nie każda osoba nie(do)słysząca posługuje się językiem migowym.

Są osoby, które posługują się polskim językiem migowym (PJM) i takie, które posługują się wyłącznie językiem polskim (SJM). Opanowanie PJM przez osoby, dla których nie jest to pierwszy język (ojczysty) jest nauką języka obcego.

Język (4)

Kilka definicji

- „Kultura Głuchych” – określenie związane z konkretną grupą społeczną, ruchem społecznym.
- Głuchy (pisane zawsze z wielkiej litery)– tak sami o sobie mówią osoby niesłyszące i jest to związane nie z ubytkiem narzędzia słuchu ale z przynależnością do Kultury Głuchych (tak jak np. Kaszubi czy Ślązacy).
- Pojęcie „Głuchy” określa przynależność do konkretnej kultury Głuchych, świata wzajemnego rozumienia świata, abstrakcji, kontekstu, własnego odczuwania przestrzeni i pełnienie ról społecznych.
- „Jestem głuchy” – oznacza postrzeganie siebie jako osoby, która utraciła słuch.
- „Jestem Głuchy” – oznacza przynależność do Kultury Głuchych.
- głuchy – osoba, która charakteryzuje się głęboką utratą słuchu (pow. 90 dB) – nie jest w sposób naturalny opanować języka mówionego czy też naturalnie posługiwać się nim.
- „Niedosłyszący” – osoba, której ubytki słuchu (do 80 – 90 dB) stwarzają trudności w naturalnym opanowaniu języka mówionego (nawet przy pomocy aparatów słuchowych).

Definicje (1)

Polski Język Migowy PJM – jest naturalnym językiem wizualno-przestrzennym społeczności Głuchych.

Jest to język rozwijany, przekazywany z pokolenia na pokolenie. Funkcjonuje on w oparciu modalności wzrokowej a nie słuchowej. Posiada własną strukturę gramatyczną, składnię, fonologię....

PJM jest narzędziem myślenia, formą kreowania otaczającego świata, środkiem komunikacji z innymi Głuchymi.

UWAGA:

- Nie wszystkie osoby głuche czy niedosłyszące posługują się językiem migowym. Wynika to z drogi edukacji jaką wybierają dla dzieci niesłyszących rodzice.
- „Język Migowy” – jest to język, którym posługują się osoby Głuche na całym świecie, wyróżniając oczywiście języki inne niż polski, np. amerykański język migowy, ukraiński czy też niemiecki.
- „System Językowo-Migowy” (SJM) nie jest językiem naturalnym i różni się od PJM. Jest to język sztuczny, powiatały w latach 60 XX wieku, którego celem jest ułatwienie komunikacji pomiędzy osobami głuchymi i słyszącymi. Twórcy tego języka przyjęli z PJM część znaków i dopasowali do gramatyki języka polskiego, stworzyli nowe znaki. Jest on łatwiejszy do opanowania przez osoby słyszące. Przekaz dokonuje się wrotkowo i słuchowo.

Definicje (2)

**Świat Głuchych –
podstawy komunikacji**

Są to dwa odmienne przestrzenie
funkcjonowania. Wzajemne zrozumienie
pozwoli na lepszą relację pomiędzy tymi
przestrzeniami na różnych płaszczyznach
kontaktu: społecznego, instytucjonalnego,
kulturowego.

Co osoby słyszzące powinny wiedzieć w kontaktach z g/Głuchymi:

- Nie odwracaj się podczas rozmowy (nawet jeśli towarzyszy nam tłumacz) – osoby głuche potrzebują widzieć Twoją twarz, usta, w ich świecie jest to też ważny przekaz emocji i okazywania szacunku.
- Nie krzycz – osoba głucha lub nie do słyszająca i tak nie usłyszy i nie zrozumie co mówisz, poza tym mimika twarzy podczas krzyku może zasugerować złość lub gniew,
- Nie szepcz - osoby niedosłyszające w ogóle nie słyszą szeptu, nie widzą twarzy kiedy szepczesz np. do ucha, nie mogą skupić się na tym co chcesz mu przekazać,
- Nie mów zbyt blisko – zachowaj odległość, która będzie komfortowa dla osoby głuchej ok. 1m. – pozwoli to lepiej widzieć Cię
- Nie gestykuluj za dużo – za bardzo rozprasza to uwagę osoby niesłyszającej,
- Nie poprawiaj wymowy osoby z wadą słuchu,
- Nigdy nie przywołuj osoby niesłyszającej przez poklepywanie w plecy, możesz ją przestraszyć.

Co osoby słyszące powinny wiedzieć w kontaktach z g/Głuchymi:

- Do przywołania bezpośredniego służą ramiona, dotknij delikatnie ramienia rozmówcy.
- Nie dotykaj osoby niesłyszącej w klatkę piersiową – sfera intymna.
- Widząc osoby Głuche na ulicy, w autobusie, na korytarzu nie przyglądaj im się to tak jakbyś podsłuchiwała ich rozmowę.
- Nadmierne potakiwanie głową może być zrozumiane jako objaw lekceważenia i działa rozpraszająco.
- Okaż cierpliwość w kontaktach – pamiętaj, że nawet tłumacz nie zapewni przekazu jeśli będzie zbyt abstrakcyjny lub trudny do zrozumienia.

UWAGA!

- Głuchy obawia się kontaktu ze słyszącym, nawet jeśli dobrze odczytuje mowę z ust – obawia się, że nie zrozumie co jest do niego mówione.
- Słyszący obawia się, że nie zostanie zrozumiany i nie będzie umiał zaradzić złej komunikacji.
- Dla obu stron jest to sytuacja stresująca.
- Tutaj zazwyczaj z pomocą przychodzi tłumacz języka migowego.

Na Uniwersytecie Łódzkim jest możliwość skorzystania z takiej usługi.

Niestety, na razie po uprzednim kontakcie z ACW, jednostką, która zapewnia kontakt z migaczami.

W planach jest również wdrożenie usługi on-line korzystania tłumacza poprzez zainstalowania na każdym urządzeniu specjalnego widżetu – prace nad tym trwają.

Akademickie Centrum Wsparcia
acw@uni.lodz.pl

Pomorska 152 91-404 Łódź
tel.: 42-665-51-65

Pogłębienie świadomości w rozumieniu świata
głuchych jest podstawą zrozumienia jak wiele barier
uniemożliwia tym osobom właściwe i pełnoprawne
korzystania z konstytucyjnych dóbr obywatelskich takich
jak np. edukacja.

Osoby te często funkcjonują w Polsce jak cudzoziemcy lub
nawet gorzej, muszą przełamywać stereotypy myślowe na
swój temat jednocześnie sami muszą łamać swoje.

**Łatwiej jest przełamywać bariery architektoniczne niż
społeczne. Wyposażamy nasze obiekty w pętle
indukcyjne, dysponujemy możliwością korzystania z
usługi tłumacza. Trudniej jest przełamywać mentalne
schematy.**

- Na płaszczyźnie akademickiej możemy kontaktować się z osobami g/Głuchymi na wielu wymiarach.
- Mogą to być kandydaci na studia, studenci, doktoranci, pracownicy, osoby z różnych powodów kontaktujące się z Uczelnią.
- Poznanie podstawowych informacji o świecie g/Głuchych pozwoli nam na skuteczne i dobre nawiązanie kontaktu, okazanie wzajemnego szacunku i przełamywanie wzajemnych barier niezrozumienia.
- Nie musimy znać i uczyć się PJM – choć jest to bardzo ciekawe doświadczenie, nie tylko lingwistyczne.
- Jest to dobre narzędzie w poznawaniu świata Głuchych.
- Bo to język jest narzędziem, które nas kształtuje.

Ważne,

że wiemy o swoich różnicach w postrzeganiu otaczającego nas świata,
jakie są bariery w dostępie do korzystania z edukacji, nauki do informacji.

Możemy zrobić bardzo dużo, aby szanować naszą odmiennność.

Dać szansę młodym ludzi na zdobywanie swoich celów, realizację swoich pasji życiowych

W tej chwili w Polsce Osoby g/Głuche stanowią mniejszość językową.

Kwestia ta dostrzegalna jest nie tylko na poziomie europejski ale także i prawodawstwa polskiego.

Głusi, dla których język polski jest językiem obcym mają bardzo utrudniony dostęp do wiedzy na uczelniach.

Wg GUS w roku 2019 w polskich szkołach wyższych studiowało niewiele ponad 2 tyś. osób niesłyszących

i słabosłyszących. To zaledwie 7% wszystkich studentów z niepełnosprawnością i **0,5% ogółu studentów w Polsce!**

Uwolnij umysł na świat Głuchych.

Głusi nie przychodzą na studia ponieważ:

- bariery i zaniedbania w systemie edukacji wcześniejszej,
- brak poczucia bezpieczeństwa w „obcym” świecie,
- obawiają się barier na uczelniach (słabe zrozumienie środowiska),
- znalezienie odpowiedniego tłumacza/asystenta – a tu trzeba osób, które specjalizują się w danej tematyce kierunku studiów
- bardzo mała liczba tłumaczy w ogóle,
- brak możliwości korzystania z zasobów bibliotecznych w PJM,

Tym bardziej warto stwarzać dogodne środowisko dla możliwości korzystania z prawa do uczenia się/studiowania.

Uwolnij umysł na świat Głuchych.

Zabezpieczeniem podstawowych praw osób Głuchych miała być/jest przyjęta w 2011 roku Ustawa o Polskim Języku Migowym i innych sposobach komunikowania się.

W tym akcie zagwarantowano osobom niesłyszącym dwa fundamentalne prawa.

1. Możliwość swobodnego wyboru metody komunikowania się, w szczególności do dwujęzycznego wychowania w rodzinie i procesie edukacji.
2. Komunikacji z organami administracji państwowej. Organy te zostały zobowiązane do przestrzegania dobrych praktyk, poprzez zapewnienie obsługi w języku migowym i innych systemach komunikacji oraz upowszechnienie nauki języka migowego i innych sposobów komunikowania się wśród osób zatrudnionych w oświacie, szkolnictwie wyższym i innych instytucjach prowadzących politykę społeczną.

Pamiętaj

Głuchy może złożyć wniosek o zapewnienie dostępności w postaci nagrania filmowego, w którym miga wniosek – skontaktuj się z ACW, które skieruje prośbę do tłumacza języka migowego.

W planach – zamieszczenie informacji o takiej możliwości również będzie w formie filmu nagranych przez tłumacza języka migowego

Ustawa ma zapisy a życie toczy się różnymi ścieżkami.

Jako społeczeństwo, jako środowisko akademickie jesteśmy odpowiedzialni za otwartość na nowe i nieznanne, jesteśmy odpowiedzialni za stwarzanie możliwości zdobywania wiedzy i umiejętności wszystkim, którzy tego pragną, bo mają do tego prawo.

Zobowiązuje nas do tego nie tylko Strategia Uniwersytetu Łódzkiego, ale przede wszystkim idea akademickości, której jesteśmy częścią.

Zacznijmy od poznania świata g/Głuchych, budowania świadomości odmienności tego świata.

Najpierw w nas samych i naszym środowisku.

Nie jest to świat ciszy jest to świat tak samo pełny emocji, norm, obyczajów, różnorodności jak nasz.

Pamiętaj

Trwają bezpłatne szkolenia z świadomości niepełnosprawności prowadzone przez Panią dr Gutowską, kierownika ACW i Pełnomocnika Rektora ds. Osób z Niepełnosprawnościami UŁ – ZAPISZ SIĘ

acw.uni.lodz.pl

Źródła informacji:

- Eunika Lach – Prezentacja dla studentów UE w Poznaniu – Koordynator dostępności.
- Joanna Sztobryn-Giercuszkiewicz – Studiowanie osób/głuchych i słabosłyszących.
- Raport Komisji Ekspertów ds. Osób Głuchych – Osoby Głuche w Polsce 2020.
- PZG – Nauczmy się rozumieć nawzajem Poradnik dla słyszących o niedosłyszących i głuchych.
- M. Czajkowska-Kisil - Funkcjonowanie osób głuchych i słabosłyszących na uniwersytecie.
- M. Gajda - Jak porozumiewać się z osobą niesłyszącą.

UNIWERSYTET
ŁÓDZKI

Dziękuję za uwagę

Anna Felisiak

Koordinator ds. Dostępności na UŁ

dostepnosc@uni.lodz.pl

